

POSTANOWIENIE

29 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba

na posiedzeniu niejawnym 29 lutego 2024 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku P. W. i J. G.
przy uczestnictwie Gminy Gostynin, Skarbu Państwa-Starosty Powiatu
Gostynińskiego, M. K., J. W. i J. W.
o zasiedzenie,
na skutek skargi kasacyjnej P. W.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Płocku
z 8 kwietnia 2022 r., IV Ca 961/21,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2) zasądza od wnioskodawcy P. W. na rzecz uczestniczki Gminy Gostynin kwotę 900 (dziewięćset) złotych oraz na rzecz uczestnika Skarbu Państwa- Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 1350 (tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia wnioskodawcy do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 8 kwietnia 2022 r. Sąd Okręgowy w Płocku w sprawie z udziałem Gminy Gostynin, Skarbu Państwa - Starosty Powiatu Gostynińskiego, M. K., J. W. i J. W.1 oddalił apelacje wnioskodawców P. W. i J. G. od postanowienia Sądu Rejonowego w Gostyninie z 5 sierpnia 2021 r., którym oddalone zostały połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawach (I Ns 239/18 i I Ns 233/18) ich wnioski o zasiedzenie sąsiadujących ze sobą części działki nr [...] położonych w pasie przybrzeżnym Jeziora [...].

U podstaw rozstrzygnięcia legło stwierdzenie, że wnioskodawcy nie wykazali przesłanki samoistnego posiadania nieruchomości objętej postępowaniem.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez wnioskodawcę P. W.. Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołał się na przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Odnosnie do występowania istotnego zagadnienia prawnego, skarżący wskazał na następujące zagadnienia: (a) korzystanie z nieruchomości z wyłączeniem innych osób jako element niezbędny stanowiący o samoistnym posiadaniu. Posiadanie wyłączone jako przesłanka posiadania samoistnego; (b) działania świadczące o intelektualnym elemencie zamiaru władania rzeczą dla siebie (*animus*) w kontekście konieczności ogrodzenia nieruchomości objętej wnioskiem o zasiedzenie; (c) sporadyczne, okazjonalne korzystanie z nieruchomości jako podstawa do uznania władania nieruchomością i w konsekwencji objęcia nieruchomości w posiadanie; korzystanie z nieruchomości a władanie nieruchomością w kontekście uznania za posiadacza; (d) wpływ dokonania wpisu prawa własności ujawnionego w księdze wieczystej na domniemanie wynikające z posiadania (art. 339 k.c.) w czasie biegu okresu zasiedzenia, w sytuacji ujawnienia prawa w księdze wieczystej po dacie objęcia w posiadanie, a przed upływem okresu zasiedzenia; (e) pojęcie spraw pozostających ze sobą w związku w świetle regulacji art. 219 k.p.c.

Ponadto w ocenie skarżącego w analizowanej sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości:

a) art. 172 k.c. w zakresie ustalenia:

- w związku z art. 336 k.c. i art. 140 k.c. czy konieczną przesłanką przypisania posiadaczowi woli władania nieruchomością dla siebie (*animus*) jest ogrodzenie nieruchomości, wyłączenie jej z ogólnego dostępu;

- w związku z art. 336 k.c. i 352 § 1 k.c. czy sporadyczne, okazjonalne korzystanie z nieruchomości przez osoby trzecie stanowi o braku wyłączności posiadania oraz czy posiadanie samoistne musi charakteryzować się wyłącznością;

b) art. 336 k.c. w zw. z art. 352 § 1 k.c. w zakresie ustalenia:

- czy korzystanie z nieruchomości (okazjonalne, sporadyczne przechodzenie po niej, gra w piłkę czy palenie ognisk) jest równoznaczne z jej posiadaniem;

c) art. 219 k.p.c. czy sprawy wytoczone przez różne podmioty mające za przedmiot zasiedzenia różne nieruchomości bądź różne części nieruchomości, w których powołano się na odmienne okoliczności faktyczne stanowią „sprawy pozostające ze sobą w związku”.

d) art. 4 ustawy o księgach wieczystych i hipotece w zw. z art. 339 k.c. w zakresie ustalenia:

- czy przeciwko domniemaniu prawa wynikającemu z wpisu do księgi wieczystej można powołać się na domniemanie posiadania, w sytuacji, gdy objęcie w posiadanie nastąpiło przed założeniem księgi wieczystej a zatem przed wpisaniem prawa własności ujawnionego w księdze wieczystej; do kiedy można korzystać z domniemania posiadania i jakie są skutki jego utraty.

Skarżący wskazał także, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ w sprawie doszło również do rażącego naruszenia prawa materialnego tj. art. 172 k.c. poprzez jego nienależyte niezastosowanie. Wynika to w jego ocenie z uznania, że zachowanie uzewnętrzniające wolę posiadacza władania nieruchomością dla siebie (*animus*), a polegające na składowaniu materiałów budowlanych, posadowieniu kompostnika na odpady organiczne, wybudowaniu boiska do koszykówki, zorganizowaniu miejsca do palenia ognisk, prowadzeniu uprawy porzeczki, a następnie rezygnacji z tejże uprawy i posadowieniu drzew, ułożeniu dojścia do pomostu z płyt betonowych, posadowieniu huśtawki, kilkukrotnym utwardzeniu części terenu i podejmowaniu regularnych czynności

pielęgnacyjnych bez pytania kogokolwiek o zgodę nie da się zakwalifikować, jako posiadanie właścicielskie, które mogłoby doprowadzić do nabycia własności nieruchomości.

Postanowieniem z 30 października 2023 r. Sąd Okręgowy w Płocku odrzucił skargę kasacyjną A. W. w zakresie rozstrzygnięcia objętego apelacją J. G., z uwagi na brak interesu prawnego skarżącego w zaskarżeniu orzeczenia dotyczącego oddalenia wniosku i apelacji dotyczącej działki nr [...]1, o której zasiedzenie – w połączonej do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawie - wносиła J. G. (k. 796 - 798).

Uczestnicy postępowania Gmina Gostynin oraz Skarb Państwa – Starosta Powiatu Gostynińskiego zastępowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej w odpowiedziach na skargę kasacyjną wnieśli o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą usuwanie błędów w zakresie wykładni i stosowania prawa w każdej indywidualnej sprawie.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Zagadnienie ma cechować się istotnością, czyli być doniosłe z uwagi na rangę zawierającego się w nim problemu prawnego oraz jego znaczenie wykraczające poza potrzeby rozstrzygnięcia sprawy, w której wniesiono skargę. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Oparcie natomiast wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć. Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy w danej kwestii wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (zob. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2015 r., I CSK 976/14, niepubl.).

Wskazane przez skarżącego zagadnienia prawne i wątpliwości wykładnicze nie spełniają tych wymogów. Przede wszystkim nie mają charakteru abstrakcyjnego, syntetycznego i uniwersalnego, lecz są osadzone w okolicznościach konkretnej sprawy i są pytaniami w tej właśnie sprawie. Ich ujęcie wskazuje na dążenie do uzyskania tą drogą poglądu, który miałby służyć jej rozstrzygnięciu, nie zaś na istnienie w tym zakresie ogólnego problemu związanego z wykładnią prawa.

Ponadto, kwestie poruszane przez skarżącego we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania związane z istotą posiadania samoistnego oraz jego związkiem z

okolicznościami faktycznymi konkretnej sprawy, były wielokrotnie wyjaśniane w orzecznictwie Sądu Najwyższego, a argumentacja skargi nie przekonuje o potrzebie kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym zakresie (zob. m.in. uchwała pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 26 października 2007 r., III CZP 30/07, OSNC 2008, nr 5, poz. 43; uchwała Sądu Najwyższego z 28 marca 2014 r., III CZP 8/14, OSNC 2015, nr 1, poz. 6; uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 6 grudnia 1991 r., III CZP 108/91, OSNCP 1992, nr 4, poz. 48; postanowienia Sądu Najwyższego z 14 kwietnia 1961 r., CR 961/60, NP. 1962, nr 12, s. 1688; z 7 maja 1986 r., III CRN 60/86, OSNCP 1987, nr 9, poz. 138; z 4 października 1979 r., III CRN 163/79, OSNCP 1980, nr 5, poz. 95; z 9 października 1996 r., III CKU 8/96, OSNC 1997, nr 4, poz. 38; z 16 stycznia 2001r, II CKN 901/00, niepubl.; z 1 kwietnia 2011 r., III CSK 184/10, OSNC-ZD 2012, nr B, poz. 24; z 11 marca 2009 r., I CSK 360/08, niepubl.; z 17 czerwca 2015 r., I CSK 309/14, niepubl.; z 19 lutego 2015 r., III CSK 188/14, niepubl.; z 3 października 2014 r., V CSK 579/13, niepubl.; z 7 kwietnia 2011 r., IV CSK 425/10, OSNC-ZD nr B/2012, poz. 27; z 9 grudnia 2014r., III CSK 336/13, OSNC-ZD 2016, nr 1, poz.16; z 12 grudnia 2014 r., IV CSK 271/13, niepubl.; z 20 marca 2014 r., II CSK 279/13, OSNC 2015, nr 3, poz. 35).

Sąd Najwyższy wyjaśniał także, że celem domniemania z art. 339 k.c. jest ochrona posiadania, a nie wykorzystanie go przeciwko innemu posiadaniu samoistnemu (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 czerwca 2020 r., I CSK 610/19 , niepubl.). Za takim stanowiskiem przemawiają także istotne racje aksjologiczne mające oparcie w konstytucyjnej ochronie własności. Wskazują one na niedopuszczalność interpretowania instytucji zasiedzenia w sposób rozszerzający, skoro jest ona daleko idącym odstępstwem od zasady nienaruszalności prawa własności, a posiadanie, jest tylko stanem faktycznym, nie mającym charakteru prawa podmiotowego, także wtedy, gdy posiadacz znajduje się w trakcie biegu okresu zasiedzenia (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 28 października 2003 r., P 3/03, OTK 2003, nr 8, poz.82). Ponadto, domniemanie z art. 339 k.c. ma charakter wzruszalny a jego obalenie jest możliwe w toku każdego postępowania, w którym kwestia charakteru posiadania ma znaczenie dla rozpoznania sprawy.

Przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego była także problematyka zasiedzenia rzeczy przeznaczonych do użytku publicznego przez nieograniczoną liczbę osób. Stwierdzono, że jeżeli teren przeznaczony do użytku publicznego zostanie objęty w wyłączne posiadanie (jak właściciel) przez określoną osobę, staje się przedmiotem posiadania w rozumieniu art. 336 k.c., chyba że należy go

zakwalifikować, jako rzecz wyłączoną z obrotu i nie podlegającą zasiedzeniu (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 15 marca 1963 r., I CR 151/63, OSN 1964, nr 9, poz. 177 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z 17 października 2019 r., V CSK 34/18, OSNC-ZD 2021, nr 3, poz. 21 i z 30 września 2021 r., V CSKP 110/21 oraz orzecznictwo szczegółowo przytoczone w ich uzasadnieniu).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego stwierdzono także, że zewnętrzne przejawy posiadania samoistnego mogą być różne w zależności od przeznaczenia, rodzaju, położenia nieruchomości oraz sposobu jej wykorzystania. Szczególnie widoczne powinno być wykonywanie takiego władztwa w odniesieniu do terenów publicznych ogólnie dostępnych i przeznaczonych z zasady do wspólnego użytku, oraz że nie są wówczas wystarczające działania, które mogłyby zostać uznane za dostateczne dla manifestacji samoistnego posiadania w przypadku terenów o innym przeznaczeniu (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 6 marca 2015 r., III CSK 196/14, niepubl.; z 28 marca 2019 r., III CSK 73/17, niepubl.; i z 26 czerwca 2019 r., IV CSK 614/18, niepubl.). Nie zachodzi zatem potrzeba kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym przedmiocie.

Podkreślenia wymaga, że w tego rodzaju sprawach istotne znaczenie dla kwalifikacji posiadania jako samoistnego i dokonania subsumpcji pod określoną normę prawną, ma dokonanie uprzedniej oceny zgromadzonych w sprawie dowodów, będących podstawą ustaleń faktycznych, a więc kwestie usuwające się spod kontroli sądu kasacyjnego (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Bogactwo stanów faktycznych, implikujące niuansowanie oceny prawnej w zakresie kwalifikacji posiadania, w tego rodzaju sprawach przez sądy powszechne, nie stanowi problemu prawnego powstałego na tle konkretnych przepisów prawa, których rozstrzygnięcie niezbędne dla sprawy, stwarza realne i poważne trudności, przekraczające poziom występujący zwykle w przypadku każdego procesu decyzyjnego sądu orzekającego w konkretnej sprawie.

Zagadnienie i wątpliwości wykładnicze dotyczące art. 219 k.p.c. nie wykazują natomiast wymaganego w w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. istotnego wpływu na wynik sprawy, a przepis ten także był wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego. Okoliczności sprawy nie dostarczają podstaw do ponownej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym przedmiocie.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Skonfrontowanie rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na stwierdzenie, by skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona w wyżej wskazanym rozumieniu.

Po pierwsze, w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na jej oczywistą zasadność oraz na występowanie w tym samym zakresie istotnych zagadnień prawnych i wątpliwości wykładniczych. Wobec kształtu obydwu powołanych przesłanek, nie jest możliwe jednoczesne skuteczne wykazywanie, że w sprawie istnieją wątpliwości interpretacyjne dotyczące przepisów prawa i że skarga oparta na naruszeniu tych przepisów jest oczywiście uzasadniona (zob. m. in. postanowienia Sądu Najwyższego z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, niepubl. i z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl.). Ta sama kwestia nie może bowiem stanowić źródła zagadnienia o problemowym i niejasnym charakterze i zarazem podstawę ewidentnej zasadności skargi kasacyjnej, możliwej do stwierdzenia, bez prowadzenia bardziej złożonych rozumowań.

Po drugie, skarżący odniósł tę przyczynę kasacyjną do zarzutów naruszenia prawa materialnego ujętych w ramach podstaw skargi kasacyjnej, ale w przedstawionym uzasadnieniu wniosku brak jest takich argumentów, które wskazywałyby na rażące naruszenie prawa w ustalonym przez sąd drugiej instancji i wiążącym Sąd Najwyższy stanie faktycznym. Jego ujęcie wskazuje, że wnioskodawca traktuje skargę kasacyjną nie jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, a jako instrument pozwalający mu na kwestionowanie niesatysfakcjonującego go rozstrzygnięcia w trzeciej instancji, któremu to celowi postępowanie kasacyjne nie służy.

Z motywów zaskarżonego orzeczenia nie wynika natomiast, by dokonana przez Sąd drugiej instancji kwalifikacja posiadania wnioskodawcy i jego poprzednika prawnego, nie odpowiadała wpracowanym w tym zakresie w orzecznictwie Sądu Najwyższego kryteriom pozwalającym na odróżnienie posiadania samoistnego i naruszała w sposób kwalifikowany art. 172 § 1 k.c. Prezentując stanowisko przeciwne i odwołując się do czynności podejmowanych w stosunku do nieruchomości skarżący konsekwentnie pomija, że miały one miejsce w przeznaczonych do użytku publicznego, okolicach pasa przybrzeżnego Jeziora [...], z którego w celach rekreacyjnych, korzystali również właściciele innych znajdujących się w tym rejonie działek. Teren ten był ogólnie dostępny, posiadanie skarżącego nie miało charakteru wyłącznego, a jego przeciwne stanowisko wynika z nie uwzględniania specyfiki działki, której dotyczy wniosek i jej szczególnych funkcji, które nie mogły pozostać bez wpływu na ocenę charakteru posiadania jako pozbawionego cech samoistności. Przyjęcie przez Sądy *meriti*, że posiadanie wykonywane przez skarżącego i jego poprzednika prawnego nie świadczy w okolicznościach sprawy o samoistnym posiadaniu nieruchomości objętej wnioskiem jako korespondujące z wyżej przytoczonym orzecznictwem Sądu Najwyższego akcentującym konieczność szczególnej manifestacji samoistności posiadania na terenach ogólnie dostępnych, nie przekonuje o oczywistej zasadności skargi.

W konsekwencji argumentacja przytoczona we wniosku nie wykazuje tezy, że zaskarżone orzeczenie stanowi konsekwencję kardynalnych błędów w zakresie stosowania i wykładni prawa, którego efektem jest orzeczenie oczywiście wadliwe.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 3, art. 98 § 1 i 3, art. 99 k.p.c. oraz art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. oraz art. 13 § 2 k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 5 pkt 1 i § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015, poz. 1800, ze zm.) oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 5 pkt 1 i § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst. jedn. Dz. U. z 2018, poz. 265)

[SOP]

[a!]